

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Изази Недјељом.
Цијена:
За ЦРНУ ГОРУ и АУ-
СТРО-УГАРСКУ (с БОС-
НОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ)
на годину 6 ф., на по год.
1 ф., на четврт године 1 ф.
и 30 новчића.
За све остале земље у
ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на
годину 20 франака, на по
годину 10 франака, на чет-
врт године 5 франака.

Претплата шаље се у
плаћеним новцима непо-
средно администрацији „Гл.
Црногораца“ на Цетинје, а
може се и картом уплат-
ним на пошту у Котор.
Допише пише се уредниш-
тво. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се од
реда 5 новч. За огласе веће
и на дуже вријеме мање.

СЛУЖБЕНИ ДИО.

ПРАВИЛА

УСТРОЈСТВУ БОГОСЛОВСКО-УЧИТЕЛСКЕ

ШКОЛЕ

на

ЦЕТИЊУ.

І. ОДСЈЕК.

Општа одређења.

§. 1.

По Највишем одобрењу Његовога Височанства Књаза оснива се на Цетињу богословско-учитељска школа, ради стручне, научне и васпитне спреме омиљих младића, који се желе посветити свештеничком или учитељском звању у Црној Гори.

§. 2.

Школа ова стоји под окриљем Његовога Височанства Књаза, под духовним надзором високопреосвештеног Митрополита Црногорског, а под врховном управом књ. прн. Министарства Просвјете и Црквених Послова.

§. 3.

Школа је ова јаван државни завод црногорски, у којем сви ученици уживају наставу бесплатно, по за школовање своје дужни су у свему сами постарати се.

ІІ. ОДСЈЕК.

Ученици.

§. 4.

У школу богословско-учитељску примају се они младићи православне вјере, који су свршили четир разреда ниже гимназије и имају из четвртог разреда свједочанство првога реда.

Министарство Просвјете може, по препоруци Њ. Високопреосвештенства Митрополита Црногорског, одобрити, да се у појединим случајевима могу учинити изузеци од ове одредбе. Но у том случају има дотични положити пријамни испит из предмета, које значи савјет богословско-учитељске школе.

§. 5.

Ректор прима и уписује ученике у ову школу, и то сваке године од 25. до 31. Августа. При том послу ваља да су му на руци остали учитељи.

Ко се због важнијих и оправданијих узрока не пријави у означено вријеме за упис, може се на приједлог савјета те школе а по одобрењу Министарства Просвјете у течају првог мјесеца у завод примити.

§. 6.

Ако би се број ученика ове школе веома умножио, Министарство Просвјете може по препоруци високопреосвештеног Митрополита Црногорског а по саслушању савјета те школе и према стварним потребама и околностима цркве, школе и државе одредити, колико ће се ученика највише у ову школу примити.

§. 7.

Странци, који одговоре захтјевима §. 4., могу се примити у ову школу само по препоруци високопреосвештеног Митрополита Црногорског а с одобрењем Министарства Просвјете.

§. 8.

Сваки ученик ступањем својим у ову школу обавезује се, да ће:

а) све прописане часове предавања и црквеног богослужења тачно похађати;

б) у свијема вјештањима марљиво учествовати;

в) жељама и захтјевима учитеља у погледу испуњавања школских и црквених дужности вољно одзивати се, и

г) свијем одредбама овога правилника као и иначе свијем наредбама својих претпостављених покоравати се.

§. 9.

Ученици, који противно дисциплинарним правилима раде, подвргавају се дисциплинарном поступку.

Дисциплинарне казне су:

- 1) опомена од учитеља;
- 2) укор од ректора;
- 3) укор пред наставничким савјетом;
- 4) укор од високопр. Митрополита;
- 5) пријетња да ће отпуштен бити из школе;
- 6) отпуст из школе.

Казна коначног отпуста из школе има се, прије извршења, подијети на разматрање Министарства Просвјете, које, по саслушању високопреосвештеног Митрополита, а по молби оних којих се тиче, може ту казну и ублажити.

Ако који ученик учини какав тежак пријеступ или злочинство, може га сам ректор привремено од предавања удалити.

§. 10.

Који ученик изостане од школе дуже од мјесец дана, а не узмогне се довољно извинити, сматра се као да је отпуштен из школе.

ІІІ. ОДСЈЕК.

Учитељи.

§. 11.

У богословско-учитељској школи на Цетињу раде четири стална учитеља и потребан број помоћника.

Један од тих учитеља мора бити стручно педагошко-дидактички образован.

§. 12.

Учитељи и помоћници морају бити православне вјере, а могу бити из оба реда: духовног и свјетовног. Од њих се тражи, да су учили и свршили више богословске и педагошко-дидактичке науке, или да су практичним наставничким дјеловањем својим као и на пољу духовне и школске књижевности добар глас стекли и да за православну цркву заслуга имају.

§. 13.

Учитеље и помоћнике поставља и именује, по саслушању ректора а у споразуму са Митрополитом, Министар Просвјете.

У случају потребе могу се двије катедре привремено једном учитељу уступити, или једна на двојицу распоредити, а према околностима и другачије расположење учинити.

§. 14.

Без допуштења ректорског не може се ни један час предавања пропустити. Сваки учитељ и помоћник, у случају ма какве препоне, дужан је за времена учинити пријаву ректору, који може отпуст на осам дана сам, а на дуже од осам дана с одобрењем Министарства Просвјете издати.

Учитељи и помоћници дужни су у споразуму с ректором постарати се око заступања одсутног им друга, а при дужем одсуству ученике Министарства Просвјете, на приједлог ректорских а у споразуму с Митрополитом, нужно расположење.

§. 15.

Сви учитељи и помоћници дужни су свагда тачно и уредно држати и чувати па и одговарати за књиге, карте, учевна средства и т. д., што им се на расположење и употребу стави.

За све остало, што се у учитеља и помоћника на сахрапи не налази, одговара и јемчи ректор.

§. 16.

Сви учитељи и помоћници обавезани су тачно по утврђеном учевном плану и по уведенним учевницима да предају.

Писмене поправке (коректуре) и припреме за предавања имају се ван наставних часова чинити.

§. 17.

Сви учитељи и помоћници дужни су најтоплије потпомагати ректора у одржању дисциплине, као и у свијем осталијем гранама његове радње; нарочито пак имају свака два мјесеца подносити своје разложима поткријељено суђење о владању и напредовању свакога ученика.

§. 18.

Учитељи и помоћници састављају „савјет богословско-учитељске школе“, у којем се предмети и послови по већини гласова рјешавају, а глас је ректорских претежан при једнакој подјели гласова.

§. 19.

Савјет богословско-учитељске школе бира из своје средине пословођу на годину дана, који води записнике сједничке, као и записник класификација, и у опште ректору у писмоводству помаже.

§. 20.

Редовне сједнице богословско-учитељског савјета држе се крајем свакога мјесеца, а осим тога, кад год то ректор или већина савјета за нужно нађе.

Сви учитељи и помоћници дужни су у сједнице уредно долазити; одсутни ће се као извињени или неизвињени у записнику забиљежити.

§. 21.

У круг пословања богословско-учитељског савјету спадају сви важнији послови, као:

а) споразумјење о уређењу предавања и поправљању истога;

б) одређење броја и састав распореда часова за све поједине предмете и разредне;

в) прегресање, измјене и допуне наставног плана;

г) усмене и писмене оцјене;

ђ) састав правила за владање ученика у школи, цркви и друштву;

д) брига око општег унапређења школе;

е) изјашњења на захтјев Министарства Просвјете;

ж) избор пословође, књижничара и т. д.

з) одређење држања годишњих испита по разредима и предметима;

и) састав инвентара од свега што школа има крајем свакога годишњег течаја.

ј) потпомагање ректора при упису ученика у школу;

к) извршење свију одредаба, које се налазе у појединим параграфима овога устројства.

Све што богословско-учитељски Савјет у овим пословима уради, има подијети неодложно Министарству Просвјете на знање, односно одобрење.

§. 22.

Плата сваком учитељу богословско-учитељске школе на Цетињу износи годишње 800 (осам стотина) фиорина у злату.

Помоћници имају за сваки седмични час предавања годишње по 60 фиорина у картама.

§. 23.

Који учитељ или помоћник хоће своје мјесто да остави, има то на три мјесеца у напријед пријавити Министарству Просвјете, које ће, ако се то мјесто за означено вријеме не допуни,

до коначног именовања другог учитеља или помоћника у споразуму са високопреосвештеним Митрополитом нужно расположење поради предавања учинити.

§. 24.

У споразуму са високопреосвештеним Митрополитом издаће Министарство Просвјете дисциплинарна правила за учитеље и помоћнике ове школе.

IV. ОДСЈЕК.

Ректор.

§. 25.

У споразуму са високопреосвештеним Митрополитом а по Највишем одобрењу Његовог Височанства Књаза поставља Министар Просвјете ректора ове школе између њенијех учитеља, или наименује једнога од учитеља заступником ректора, који онда ужива сва права и врши све дужности ректорове.

§. 26.

Ректор непосредно управља школом и надзирава је. Он је заступа и с поља и врши звање своје у смислу одредаба овога устројства или самостално или у свези са савјетом ове школе.

§. 27.

Самостално ректор ради ове послове:

а) сазива сједнице школског савјета, предсједава и руководи послове и расправе у њима, и помоћу пословође извршује закључке њине, само ако нијесу противни прописима овога устројства или наредбама претпостављених власти;

б) прима и уписује (уз припомоћ учитеља) ученике у школу;

в) посредује у службеним пословима међу школским савјетом, духовним надзорништвом и Министарством Просвјете;

г) издаје учитељима, помоћницима и ученицима отплет, који не може бити дужи од осам дана, и заступа сам, или наређује који ће од учитеља и помоћника заступати у предавању болесног или одсутног учитеља и помоћника;

ђ) стара се, да се одржи дисциплина и поредак у школи у најширем смислу, настојавајући да се ученици владају према свом позиву и по прописаним правилима, и казнећи их за неупутно владање опоменом и укором;

д) осим вршења своје учитељске дужности често полази и предавања осталијех учитеља и помоћника, мотри како ови на своје часове долазе, проналази у правац и начин предавања им, и нази да се сви предмети по учевном плану и по уведеним учевницима уз употребу учевнијех средстава постепено предају и на вријеме свршују, опомиње их за мање у томе неуредности, а за веће јавља Министру Просвјете;

е) чува и одговара за сва при школи учевна средства, књиге и за све имање школно;

ж) издаје ученицима свједоцбе о владању и успјеху њиховом у наукама;

з) одговара у опште за извршење свију прописа, који се тичу ове школе, у колико не спадају у круг пословања претпостављенијех власти.

и) прима од учитеља и помоћника свака два мјесеца извјештаје о владању и напредовању ученика, и по свршетку сваке године подноси Министарству Просвјете опширан извјештај о стању школе по струци знањственој и моралној, а с особитим обзиром на владање и успјех ученика у наукама, на испуњавање дужности учитељских и помоћничких, на сопствени надзор и посјете, наређења, расположења и т. д.

§. 28.

Са савјетом школским заједнички припадјеже ректору сви послови, који у круг пословања савјета те школе спадају.

V. ОДСЈЕК.

Настава.

§. 29.

Настава је у овој школи двојака: теоријска и практична. Једна и друга обавезна је за све ученике.

§. 30.

Наставни течај траје три године и простире се на три разреда, у којима се ови предмети предају:

а) општи увод у богословље;

б) св. писмо старог и новог зајета (с херменевтиком);

в) догматично и полемично богословље;

г) морално богословље;

ђ) пастирско богословље;

д) историја православне цркве у опште, а српске народне на по се;

е) црквено (канонично) право;

ж) литургија (познавање црквенијех обреда);

з) омилитика с усменим и писменим вјежбањима;

и) црквено-словенски језик;

ј) руски језик;

к) црквено појање и правило (типик);

л) антропологија и дијететика с кућним љекарством;

м) педагогија (теоријска и историјска);

н) методика с практичним вјежбањем;

о) пољска привреда.

§. 31.

Наставни план, који одређује садржину и обим предмета за сваки поједини разред, саставља савјет ове школе, и по препоруци високопреосвештеног Митрополита подноси га Министарству Просвјете на одобрење.

§. 32.

Што се тиче учевних књига и средстава рјешава савјет ове школе. Предмети, за које се учевници уведу, имају се на темељу истијех предавати. Но учитељи и помоћници могу знатнија дјела ученицима за читање препоручити.

§. 33.

За даље образовање ученика као и за потребу учитеља и помоћника постоји уз школу ову библиотека њена, за коју савјет ове школе потпором Митрополије Црногорске и Министарства Просвјете набавља стручна богословско-педагошка дјела и часописе.

§. 34.

Број и распоред часова по предметима и разредима саставља и уводи савјет богословско-учитељске школе.

§. 35.

Предавања почињу одмах после свршетка уписивања, дакле 1. Септембра, и трају непрекидно, преко цијеле школске године, изузимајући вријеме одређено за одмор и за испите.

§. 36.

Школска година траје 10 мјесеца и то од 1. Септембра до 1. Јула по старом календару.

§. 37.

За одмор одређују се мјесеци Јул и Август, а осим тога пет дана о Божићу, од Цвјетне до Томине недјеље, четири дана о Тројичину-дне и сви недјељни и празнични дани као и сваки четвртак.

Ректор је овлашћен, да може и иначе, кад за потребно нађе, три дана у години за одмор ученицима допустити.

§. 38.

Сваки учитељ и помоћник има у течају два мјесеца испитати сваког ученика најмање један пут и дати му оцјену, која се бележи овим биљешкама: 1 = одлично; 2 = врло добро; 3 = добро; 4 = довољно; 5 = слабо. На свршетку свака четири мјесеца оцјена се заводи у записник класификациони и служи за четворомјесечни (васпљевски и Ђурђевски) извјештај о успјеху и владању ученика, који се шаље њиховијем родитељима или старатељима. На крају годишњег течаја сабирају се речене оцјене за сваки предмет посебно и дијеле се бројем добивенијех оцјена. Са добивенијем отуда резултатом сабира се пенитна оцјена и тај збир дијели се су два. Резултат, који се отуда добије, рјешава о преласку ученика у старији разред.

Који ученик добије у том општем резултату ма па једног само предмета слабу биљешку (5), мора понављати пети разред, ако му савјет школски не дозволи да ту биљешку поправи. Они, који по дозволи школског савјета поправе слабу биљешку повторним испитом у почетку идуще школске године, прелазе у виши разред.

Ко из два предмета добије слабу биљешку (5), том се не може дозволити да поправи биљешку, те мора понављати пети разред. Ако и друге године, понављајући пети разред, добије ма само једно „слабо“ (5), отпушта се из школе. Исто тако отпушта се из школе и сваки онај, који из три предмета или из више од три предмета добије слабу биљешку (5).

Ко је болешћу или другим којим оправданим узроком препречен био да испиту присуствује, може од ректора захтијевати, да се пропусти накнадном испиту пред савјетом ове школе.

§. 39.

Испити ученика ове школе бивају један пут у години и то крајем мјесеца Јуна, и држе се јавно по програму састављеном од савјета ове школе према учевнијем предметима.

§. 40.

Испитима предсједава високопреосвештени Митрополит уз присуство једнога од Министарства Просвјете изаслатог повјереника.

У случају одсуства свог или друге какве препреке може високопреосвештени Митрополит наименовати и изаслати мјесто себе на испит повјереника свог, који испит руководи и истом свагда присуствује.

§. 41.

По свршеним испитима састаје се високопреосвештени Митрополит, одн. његов повјереник, са савјетом ове школе у завршну сједницу, у којој се излажу све листе, саслушају извјештаји учитеља и помоћника, и по што ректор приједлоге стави, рјешава се већином гласова свију присутних о преласку ученика у старији разред по одредби изложеној у §. 38.

§. 42.

Сваки ученик има право, да иште свједоцбу о своме поласку и владању, а ако је испит положио, и о свом успјеху. Свједоцбе потписује ректор и учитељи с помоћницима.

§. 43.

Ученици, који сва три разреда најмање „довољним“ успјехом сврше, могу се поставити за учитеље основних школа и рукоположити за ђаконе и јереје свјетовног и монашког чина у Црној Гори.

VI. ОДСЈЕК.

Врховни надзор и управа.

§. 44.

Врховни духовни надзор над богословско-учитељском школом на Цетињу припада Његовом Високопреосвештеном Митрополиту Црногорском, а врховна управа књ. при. Министарству Просвјете и Црквених Послова.

Према томе може високопреосвештени Митрополит и Министар Просвјете, а могу и њихови савјетници њихови у свако доба, с њиховим заповијестима и одобрењем, школу ову походити, прегледати и испитима званично присуствовати као изјављивања од савјета ове школе потраживајући у Буџету.

§. 45.

Осим наведенога високопреосвештени Митрополит и Министар Просвјете утичу преко појединачних одредбама овога устројства на развратак и напредак ове школе.

VII. ОДСЈЕК.

Завршна Одрјебња.

§. 46.

Промјене (измјене и допуне) овога устројства на приједлог ректора и савјета ове школе, а по саслушању Његовог Високопреосвештеног Митрополита одобрава Министар Просвјете и подноси Његовом Височанству Књазу на Његово потврду.

§. 47.

Ово устројство важи од 1. Септембра 1887. по што га Његово Височанство Књаз претходно одобри и потврди.

Цетиње, 28. Јула 1887.

По највишој заповједи Њ. В. Књаза
Ј. ПАВЛОВИЋ.

Највишом одлуком Својом од 27. Августа 1887. благоволело је Његово Височанство Књаз одобрити и потврдити ова Правила о устројству богословско-учитељске школе на Цетињу.

НЕСЛУЖБЕНИ ДИО.

ТЕЛЕГРАМИ „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

БРИСЕЛ, 23. Августа. — Лист „Нор“ вели да нема збора о томе да се изашље руски генерал у Софију. То би могло бити само онда, кад Турској пође за руком да успостави законити ред ствари у Бугарској, погледом на повреду берлинског уговора.

СОФИЈА, 23. Августа. — Министарски савјет утврдио је, да избори буду 27. Септембра, а опсадно стање да се укине 27. Августа.

БЕРЛИН, 24. Августа. — Лист Бисмарков „Норд. Алг. Цтг.“ оповргава вијест о скорашњем састанку цара њемачког и руског и изјављује да не може бити збора о обнови уговора руско-њемачког, јер таквог уговора и нема. Дале вели исти лист: не може се извинити бестидношћу, којом би хтјели Орлеанци Кобурговића да наруше мир Јевропе својим подухећем. То се подухеће не може разумјети наокад се Кобург претпостави као представник политике искључиво орлеанске. Интереси Орлеановића ништа не добијају трајним миром. Јевропски рат имао би за посљедницу мијену владавине у Француској.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

Комедија у Бугарској траје још једнако, и сад су на арену ступили прави комедијашки, бугарски министри, који су се и до сада као регенти или као регенски шегрти играли шале у Бугарској. Састављено је дакле већ и ново министарство бугарско, истина не „велико“ министарство, као што је жељено принц Кобурговић, али тек — министарство, какво је да је. Карактеристичан је за данашње околности у Бугарској и сами начин, како је ово министарство постојало. Познато је, да се изјављује да дуго није могло саставити ново министарство, тако да је већ почео отац. Чини се да не само Кобурговић него и разни политичари његови на страни. Кобурговић већ је помишљао на карту повратницу у Беч, а његов најбољи пријатељ у Пешти, такозвани „Дојд“, већ се почео љутити на „омилење“ Бугаре „који су Кобурговића силом довели у Бугарску, па га сад оставили на једилу.“ Ту су се промућурили пустињаци досјетили новој доскопци:

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

СЕДМОГОДИШЊИ РАД БОЛНИЦЕ

ДАНИЛА I.

од дра Петра Миличића.

(Свршетак.)

Сад долазе дуге рубрике о вртама болести и њиховој бројној честоти, броју већих и мањих извршених хирургичких операција, методи оперирања, лековитости лијечења и т. д., које, као суштински дио специјално не прештамавамо. Савјетом се поставља:

Да видимо сада како стојимо у окружном царству и да нете сравнимо са царством боловања у Србији, као најпрактичније.

Смртност свију тринаест српских болница за четири године (др. Ј. Јовић, српски архив за 1875 год.) износи 48,7%; средње трајање лијечења 18,59 дана укупних болова. 81,94%, жен. 18,06. Да унутр. бол. болов. 59,57 од спољних 40,43%.

У цетињској пак болници у току седам година умрло је свега 80. Морталитет према томе бље само 3,7%. Сваки је болесник у средњу руку лежао у шпитаљу 2,6 дана готово подједнако као и у биоградској окружности (23,93). Лежало је мушких 83%, женских 17%, а рачунајући амбулаторне у ове, тражило је медицинске помоћи 76,4% мушких, а 23,6% женских. Од хирургичких болести лежало је 31,25% од унутрашњих 68,75%.

Наведени проценат морталитета издвајамо на унутрашње неизлечиве болести, а нешто омет на заразне, тиф и болнице. Од спољних, нарочито оперативних болести је била по све неважна.

изумјели су и раструбили кроз новине, да је Русија предложила порти да с њеним комисаром изашље у Бугарску и свога генерала Ернота с њалогом, да протјерају Кобурговића. Да би доскопци још јаче прорадили, додаше како је порта тај руски приједлог већ усвојила, те се генерал Ернот — Нанбал ante portas — налази на границама Бугарске. Доскопци је дјејствовао. У већем страху одмах је Кобурговић саставио око себе своје људе, па им рекао: „или ће бити повога министарства или мене не ће бити у Бугарској!“ Од страха да не изгубе свога „љубљенога“ кнеза регенти изабраше — себе у министарство. Ва истину, најлакши посао: кад нико не хоће, ми ћемо! Ново министарство састављено је, има већ недељу дана, и од то доба никаква гласа из Бугарске. Мора бити да је све у свом реду и да сви државни токови иду као намазани!

О састанку цара руског и њемачког много се зборило у потоње вријеме по новинама, но како сад Бисмарков лист одрешито вели да од тога састанка нема ништа, ваља да ће тако и бити. У руским листовима нема до душе ни спомена ни да ће га бити ни да не ће. Кад се сјетимо пређашњих састанака између ова два цара, знамо да се вазда све до потоњег часа и тврдило и оповргавало. За сад је занимљиво само толико, да су се неки бечки и пештањски листови поводом ових вијести дали у бригу, да се не би како пореметио и разломно споразум аустро-њемачки, јер ако би се — веле ти листови — цар њемачки погодио са царем руским, трошкови те погодбе не би се могли подмирити ничим другим наокад интересима Аустро-Угарске. Међу тим већ се наводе неки гласови из Њемачке, по којима Њемачка ма у чем да се погоди с Русијом, то не може бити на штету Аустро-Угарске.

Избори за народну скупштину у Србији имају се учинити 17. Септембра. О томе је већ изишао краљев указ, а сад налазимо у званичним „Српским Новинама“ и расписе министра унутрашњих послова, којим се горњи указ спроводи и допуњује. Знаменито је у том распису оно мјесто, којим се овом приликом званично ујамчује слобода избора и које овако гласи: „Но и ако сви путеви, који воде биралитету треба да буду чисти од сваких погрешака

Ни дошпи болнички услови, ни конституција болесника нели проф. Фолкман, не могу служити хирургу као оправдање за хрђав ток рана, које је он произвео. Статистика не објашњава узроке појава, него указује на вине или мање вјероватну везу појава. Тако неки проценат смртности за седам година суштествовања наше болнице, ни један научно образован лекар не ће приписати искључиво овом или онаком методу лијечења, знајући да дјело лијечења болесника у једном шпитаљу зависи и од тога, у каквим је хигијенским условима шпитаљ и издржавање болесника у њему, какве су врте болести, каква је еријед, из које болници долазе и т. д.

За добар исход свију учинених операција наших — разумијем гдје није био метастаз неоплазме — имамо благодарити не развијем антисептичним завојима. Лијево, од сублимата или јодоформа који су само у не неког оперисаног и то у непотпуности употребљавани, већ највише познатој нагомиланости и чистом планинском ваздуху. За вријеме рата, кад је у болници Данила I. око ње под шаторима лежала маса болесника тифозних, осипних, (varicella), тешко рањених, било је и сувише материјала за нечистоћу и распростирање заразе. И ране вјероватно нијесу текле добро, већ се нешто „намењало“, а многи из народа и сад прича, како је Илићковић тамо негде у селу боље „видео“ ране, него учени доктори у болници, гдје се од мање и неопасније ране умрало, а неке пак црногорске „медичке“ здравим на ноге подигао, којима су „Руси“ хтјели руку или ногу отејети. Али пошто је престало навредно стање и болница епала на мали број болесника, одмах је пошло друштво у прво недовољне ојене с научно

У опште код нашег народа, гдје научна медицина неможе прати себи пут, ваљда бити најлакши при суштинским операцијама а особито са хир-

или злоупотреба, — сам акт избора треба да је најчистији. А он ће то бити ако је избор народних посланика слободан од сваког утицаја, како од стране власти, тако и од стране оних, који немају право да учествују при изборима.

Слободан избор народних посланика ујамчен је сваком гласачу и повјеренику чланом 42-им земаљског устава под пријетњом казне за свако поступање, које би ту слободу доводило у питање, као што тврде одредбе члана 71-ог и 72-ог изборног закона.

Како је бирање посланика за народну скупштину једно од највећих уставних права грађана, то је жеља данашње владе, да се то право грађана ни чим не огрњи, већ да предстојећи избори буду потпуно слободни, како би њихов резултат био прави израз народне воље.

Влада Његовог Величанства ријешила је да ту слободу потпуно заштити од сваке противзаконитости. Узевши на своју савјест и одговорност, да у данашњим тешким приликама земље свим својим силама послужи Краљу и отаџбини, и поздрављена при примању управе општим одушевљењем, — Краљева влада има повјерења у увиђајућу бирача и повјереника. Народу није непознато да је влада, поред осталог, примила на се да изврши и ова два главна задатка: да поправи опште познато поремећено стање наших финансија, и да, промјеном устава, оспује јачу контролу народног представништва над управом земаљском, и оснажи јемства личне и имовне безбједности у земљи.

Она је убјеђена, да је то жеља и потреба цијеле земље, и према томе се нада, да ће народ, руковођен искуством пошљедњих година, изабрати за народне посланике људе, који ће најбоље одговорити потребама земље.

Са оваквим увјерењем сматрам за дужност да, у духу програма данашње владе, која хоће да у земљи влада права уставност и законитост, препоручим свима полицијским властима и појединим чиновницима, да се никако не мијешају у предстојеће скупштинске изборе, да ни дјелима ни ријечима не утичу на исход тих избора, већ да, сходно јасним наређењима изборног закона скупштинског, у спему најтачније поштују изборна права грађана и самосталност изборних скупштина. На завршетку додајем, да ће ми сваки чиновник, који буде радио противно овоме, најстрожије одговарати.“

медицинског гледишта исте болнице*). За сво вријеме од 15. Маја 1878 год., кад је болница постала сталном, до данас, ни један је био случај инфекције првеног вјетра (erysipelas), нијемције, септицемије, пилекарске гангрене и других немилних гостију већих болница.

Из горњег видимо даље, да жене у савјезу са људима траже много мање љекара и болницу. У Црној Гори главни дио домаће економије почива на женама. Женско, ако по болести не може доносити бремена дрва, или у млин, или што год на пазару продати, може свакако лежећи поред огња надгледати дјecu, или којеквако кобљајући помести краву, задржати хлеб и т. д.

Из табеларног прегледа даље видимо, да је болешљивост женских полних органа веома неважна. То не значи да је ових болести мало, напротив знајући, да је обичај готово свуда у нашем селачком свијету, да жене одмах после порођаја устану, особито у Црној Гори, гдје би се у противном случају Црногорка укравала, да није жена јунака, да је мртвица и т. д.; имајући даље у виду да жене никако не носе гаће и да им је због тога доња половина трбуха непрестано изложена на зебима и разним запаљењима, — онда се може мислити, да број болести женских полних органа мора бити заманан, чиме се може у неколико објаснити велики број младих и на вид здравих жена, које не

роформом. Рђави гласови распрострању се с неједнаком лакоћом и одирају друге од оперативне помоћи. Једино због тога нијесам предузео индивидуалну трахеостомију у два детаљна случаја крупна у дјетета и stenosis laryngis у субјекта већ у годинама. И сад у Црној Гори сваки ана да прича, како су „за вријеме Руса“ неки рански пош Жарнић и још неки Чепљанин „од ошља“ умрли.

*) Види мој обширан извјештај министру унутр. дјела и ојену болнице у прелијубежма „Гласа Црногорца“ за 1885 год.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

ЦЕТИЊЕ. 29. Августа.

— У четвртак 27. ов. м., на дан освојења Никшића прије десет година, Бог Свемогући имао је милост обеселити високи Владајући Дом радосним догађајем, који је поткријенио јуначку лозу свијетлога дома књаза Петра А. Карађорђевића. Тај дан, на 3 уре по подне, Њега Свејелост Књагина Зорка Карађорђевић родила је сина. Како у радости свога високог Владајућег и с њим сродног свијетлог Дома Карађорђевића учествује цијели народ црногорски, то је и овом приликом, пуцањом из пушака, које су одјекивале по свој Црној Гори, дат јуначки израз одушевљеном веселу народа нашег, који се од свег срца радује вјежњој младици, те је из коријена оца ослободио Србије никла на земљи црногорској.

— Његово Височанство Књаз вратио се са свијетлим синовима својим у уторник прије подне с Његуша на Цетиње.

— Његова Пресвјелост, г. прабискуп Барски, О. Милиновић, враћајући се из Сина сврнуо је у прошлу сриједу на Цетиње и пошто је учинио поклонствено подворење Његовом Височанству Књазу пошао је у четвртак преко Котора у Бар.

— Као владин изасланик и у једно секретар црногор. друштва црвеног крста, г. др. П. Милиновић кренуо је у петак 28. о. м. на међународну конференцију друштва црв. крста, која ће почети 10. Септ. у Карлсруе.

К њ и ж е в н о с т.

НАРОДНА СЛАВА

приликом подизања споменика

Филипу Вишњићу

о Великом Господу у селу Грку.

И пуче зора и освану лијен божији дан, дан велике славе народне, када ће се одати пошта видљива генију народа српског, који се толико слави у српским народним пјесмама а по цијелом свијету, оличен у српском гуслару и пјеснику, неумрлом савјетцу Филипу Вишњићу.

Тек што сунце обасја лијено мјестанце Грка на ријеци Босуту, већ је било пуно страних гостију из свију српских крајева, из Баната, Бачке, Славоније, Хрватске, Далмације, поносне Боене и независне срп. краљевине. Све је похитало, поносно жељом, да позна мјесто гдје почињу кости онога, који је ватреном ријечи својом знао

рађају или су родиле само по једном, на остале бесплодне.

Ако узмемо суме најглавнијих клиничких група, имаћемо:

Групе болести.	С в е т а.							Укупна сума	Оп. проц.	
	1878	1879	1880	1881	1882	1883	1884			
Инфективне и миазматичне . .	285	209	81	44	29	21	31	533	1225	28,9
Вирусне . .	29	21	27	24	5	4	8	82	191	4,2
Иа њих сислам . .	4	10	15	17	2	2	7	78	135	3,0
Органи дисања . .	35	47	20	17	15	10	9	198	352	8,0
Органи варења . .	72	82	21	8	7	10	24	480	660	15,1
Ошце	3	8	9	4	3	4	33	155	217	5,0
Костију мислића . .	23	34	48	14	1	6	31	126	295	6,8
Кожне, поткожно кљетач. ткива. . .	7	13	13	10	9	12	165	242	3,6	
Повреде	36	32	32	20	13	32	102	316	7,1	

Наступила грозница с њеним посљедицама износи 24,8%, дакле четврти дио свију болести, а према болесницима, што су у шпитаљу лежали проценат је 17,5. Највиши њен контингент долази из Ријечке нахије и села поред Скадарског језера.

Што недостаје до 28% у рубрици инфективних и миазматичних, то попуњава тиф и дизентерија. Врућица се повлачи прве три године иза знатне епидемије за вријеме рата. Свега случајева било 67, из којих умрло 14, проценат дакле смртности биће 20,9 (српске болнице 30,3%). Међу методама лијечења записано и опште пуштање крви (saignée au bras). Срдобаде такође било је највише првих година после рата. Забиљежена три случаја ботрија у 1878 г. свједоче о тадашњој епидемији).

Сифилис даје 3,1% (српске окружне болнице 4%). Ријетка је примарна форма средњом полицијским органи, него то је веома la syphilis des imbeciles — до-

да потпире жар у срцима оних јунака, који се борише за слободу српске земље и српског имена, и честити земљаци и селаци Филипа Вишњића раширише руке да пригрле миле госте своје и да им колико је могуће покажу, како им је мило, што их је Бог усређио, те су крај њих кости таког великог Србина, коме ово похита српски народ да се поклони.

Село Грк тога дана бјеше у свечаном руху, свеканије на кућама бјеху отворене и сваки, ко је хтио, могао је ући у ма коју кућу, свугдје би био српски дочекал. Младе и у оните младећина је служила госте, јер сваком који са стране дође нужно бјеше, да се очисти и да се умије.

Пред цркву се скупила свијет. Ту бјеше поређан читав низ колачарских шатри и пружио се уликом крај цркве, а с друге оне стране поређане се шатре под којима се точило вино и пекло дебело месо овнјеско. Пред биргијом начињене бјеху двије сједнице, под којима ће бити заједнички објед као што је то већ у програму означено.

Прије него што ће прво звоно зазвонити на свету службу божију, састајао се пред црквом род с родом, брат с братом пријатељ с пријатељем. Ту се могло видјети, како се на све стране грле и жубе и братски рукују стари знанци и пријатељи, који се већ одавно не видјеше. На све стране кретање живо, свако хоће да потражи пријатеља и знанца свога, коме се нада да ће доћи, али на сваком кораку мора да застане, да се поздрависа познаницима из далека и да се изненади од куда толики свијет да се скупи у ово малено сеоце. Међутим свијет долазише непрестано.

Свијета је било као што смо рекли из свију крајева, било је и корпорација и изасланика појединих корпорација. Тако се могло видјети у силном свијету потпресједник књижевног одјељења „М. Српско“ Светозар Савковић са чланом истог одјељења Мином Димитријевићем као представници „Матице Српске“, даље Антоније Хадих предсједник српског позоришта, Милан Кујунџић и Јов. Жујовић изасланици „Српске краљевске академије“, пјевачко друштво „Корислије“, пјевачко друштво митровачко, шидско и новосадско. Ту је био и прота Јован Вучковић професор богословије у Задру, г. Милан Јовановић Батут, Драгомир Браш, Ту су професори карловачке гимназије: Лазар, Вујић, Марковић, Врховац. Осим тога било је иза славности од 16 торнице из Брчке у Босни, који су сви били у лијепом народном босанском одјелу, те су свима унадали у очи; и свештеника из Босне било је; било је и католика и њихових попова; могао се видјети и по који Турчин, коме је ваљда српска крв у жилама и ако се сада клања Мухамеду. Многе и многе би још могли спомињати али не би скоро крају дошли, а тога нека је досада речено, да су били сви сталежи у ријетком броју заступљени.

Већ прије него што је први пут у цркву звонило, свијет је ушао у цркву и напунио је као какву кошницу, човек уз човека, једно друго носи.

бивен заједничким чибукком, судом, честим збуђењем Црногораца кад се сретну, ма да су се јуче растали, насмеђивањем и т. д. У Загарау влада силна ендемична, и најрадије се лијече код и арлатана а ла Ђорђеје Христодул у Биограду.

Пада у очи ријеткост суше болести као и запаљење плућа. Туберкулозни било је свега 94, дакле на стотину болесника долази 2,1 а од пневмоније боловало свега 20, дакле, 0,43%. Српске болнице (др. Докић и докији извјештаји др-а Гонсјоровског о биогр. окруж. бол.) дају у првој болести средњу цифру 7%, а у другој 8%. Кад се узме на ум да јектичаве љекари обично одбијају од болнице, на је ипак толики проценат, а у нашем случају узета је и амбуланција у рачун, на ипак тако мали, онда је разлика између Србије и Црне Горе односно јектике и у оните пачућих болести много шира. Болест је, као што се види, у овим крајевима доста ријетка, о чему сам се још боље увјерио путујући у Мају 1884 год. у свити Његов. Височанства Господара-Књаза кроз источне и сјеверне крајеве Црне Горе. У сусједном пак Скадру на Бојани — близу нас — међутим туберкулоза напореда са маларијом сувине злоупотребљавају својим правом грађанства.

Послије групе инфекцијозних и мијазматичних болести, проценат 15,1 болести органа за варење долази као најјачи што зависи од каквоће хране. Најглавнија је храна црногорског сељака, кртола, купус и руметин (кукуруз). Уз то зетом млијеко у различитим форми сир, особито у сточним планинам мјестима. Изумијајући нека оскудиња племена старе Црне Горе, може се ипак рећи, да наш сељак у оните једе зими и црско године више меса, и смока (крметине, кастрадине, сира, скорупа) него и пр. сељак италијански и шпански (у појединим провинцијама), румунски,

Када прво звоно огласи службу, сав свијет пође цркви али се сваки мораде вратити јер је немогуће било већ у цркву ући. Један врло малени дио од свега икупљеног свијета, могао је у цркву стати и ако црква није баш тако мала.

Св. литургију одслужио г. Дамјан Јеврић парох јамински, г. Јован Јеремић парох бачиначки и парох домаћин г. Коста Змеановић. На служби је пјевало шидско пјевачко друштво врло лијепу руску службу до евангелија а од евангелија је пјевало митровачко пјевачко друштво станковићеву службу. Морам напоменути, да је приликом овом и пјевање блаженства било врло лијепо, а пјевали су г. г. Коста Јанковић учитељ паланачки и Шушић учитељ бачиначки. На служби посље евангелија је молено за душу Филипа Вишњића.

Послије службе обављен је парастос Филипу Вишњићу а начелствовао је при томе г. Јован Вучковић протопресвитер и професор на задарском богословском училишту. По свршетку парастоса говорио је г. Коста Змеановић парох грчански и предсједник мјесног приређивачког одбора у славу спомена Вишњићева. У говору своме (који ће се у цијелости штампати у једном од идучих бројева овога листа), напоменуо је, да црква крај живих спомиње и мртве и моли се Богу за душе њихове, за то се ево помолимо и ми за душу Вишњићеву, те је за тим изио његове заслуге као пјесника гуслара народног по ослобођење Српства.

Са највећом побожношћу стајао је скупљени народ за цијело вријеме у цркви и недахнимице је слушао лијепу службу и пјевање и највећом напном је слушао говор пароха домаћина.

Кад је нагора подијелена изишао је свијет из цркве, да се упути гробљу, гдје ће се већ подигнут споменик открити и осветити.

Како је велики дио скупљеног свијета већ давна изишао на гробље да ухвати мјеста близу споменика, ипак је у селу била свијета толико, да се једва по улици претало.

У средини свијета који се сада крену гробљу ношена су четири вијенца, којима ће се окитити гроб пјесника — гуслара, а вијенце су послали: Српска академија са натписом на тракама свиленим, тробојним: Српска краљевска академија Филипу Вишњићу 15 августа 1887. а носио га је један сељак; уз њега је носио г. Ђорђе Дерикадић учитељ из Брчке вијенац што га је послао браћеска општина са натписом: Српском пјеснику и гуслару, благодарни земљаци Брчани, уз њега је још ишао са тробојницом преко преију млади Босанац Ђорђе Јовановић из Брчке; трећи вијенац од пољскога природног цвијећа што га је саплела гђа Анђелија Радосавићева из Дивоша, донио је Сима Радловић у име дивовске општине; четврти вијенац је са натписом: Филипу Вишњићу, Шабачка омладина.

Када је овај свијет сада изишао иза села те се упутио према гробљу, видио је одма да се споменику ни приближити не може, јер на далеко око споменика сти-

ијеки — како им храну и живовање описује чувени хигијеничар др. Лајне. Пелагре видио сам само један случај у Зети.

5% очних болести, међу којима су честе катаракте, потребују без сумње окулистичку опрему од стране овамашњег лијечника. Толики катар, птеригијуми, на по негда и дубља заоблијевања очију, могу се објаснити лошом грађом кућа без димњак, које су ваља пуне дима, те нагриза слузавоку очију.

Придодавни к цифри 14 оперисаних катаракта, што смо имали прошле године, цифру 19 од 1885, ми ћемо имати свега 33 случаја операција извлачења катаракте са 12% неуспјеха. (До данас извршено је у болници операција катаракте 50. Повраћен вид савршено или непотпуно у 92%).

Повреде тјелесне показује 7,2%. За народ, који од дјетинства носи оружје и коме су мала пушка и револвер најљепши украс, гдје се дакле рањивања дешавају често, овај је проценат мали. Но ово се објашњава тиме, што сваки, који је био већ једном рањен, добије тиме вољу и диплом на „видање рана“, на се љекару толико и не обраћају. При преломима на пр. ви ћете наћи у њих сасвијем цијелеходан завој.

Пантљичара у општој цифри заузима 3%. Веома је честа, особито у херцеговачким дијеловима Црне Горе. Најмање три четвртине случајева пада на таenia medianella, (чланићи бијели и мекши, а под микроскопом јаја елипсоидна, у солитера жути чланићи, јаја сферична), остала четвртина таenia solium.

Нервних и душевних болести има односно не мало. Црногорци су народ нервно-сангвинични. Кад види крв гдје год, кад му просјекнете апенде или чирџи, није ни најмање необична ствар да падне у несвијест, и то без икаквог утирба за његово познато јунаштво. Хистеричних

сво се свијет један у другога тако да је орах који пао са оних дрвета на која се близу споменика по гранама им смјестио свијет колико је могао, не би могао земље додирнути, тако је то све једно у друго утиснуто било а свијет непрестано долазаше из села у непрекидном реду. Ту се могло оком приближити прегледати свијет и тешко да се не би причинило и вјештом прегледачу, да је било 5—6000 душа на окупу. Невјеште у томе може да превари око, али се ријетко види оком на један мах толика гомила свијета.

Кроз збијену гомилу свијета тешко се прогура прота Јован Вучковић и они који носашу вијенце да оките споменик. Споменик је у страни гробља десно, кад се из села иде. Повисока пирамида од гранита из три дијела а са два постоља. На највишем дијелу је написано ово:

†
ГРОБ
ГУСЛАРА-ПЈЕСНИКА СРПСКОГ
ФИЛИПА ВИШЊИЋА
каменом га обиљежио
српски народ
1887.

на другом дијелу су урезане гусле, а на трећем дијелу је ово:

Благо гробу, и у тами што се сјаја
Гдје кандило припаљују нараштаји!
Кандило је жар што српске груди краси,
Вишњић га је чува да се не угаси.
Ми ти гробу камен дамо. То можемо;
Венац прави твојој слави — јоште дугујемо.

Споменик је лијеп али и скроман. За сада је још необграђен а оградаће се гвозденом оградом.

Сунце је било у највећој слави својој и жетини, но нико ни помишљао није да се врати, док се не сврши цио ред свечаности. Прота задареки открије и освети споменик а пјевачка друштва су, колико се могаху скупити, пјевала при освешћењу. Посље освешћења говорио је у спомен Вишњићу г. Раде Врховац професор на карловачкој гимназији о значају српских народних пјесама као изливу генија народног. Говор овај донијећемо у једном од идучих бројева у целини.

Тиме је завршен први дио свечаности.
(Свршиће се),

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

ПРОМЕТ ДОМАЋИЈЕХ ПРОИЗВОДА У ЦРНОЈ ГОРИ.

Опш., 21 августа 1887.

На данашњем пазару биле су разној трговини цијене ове:

Руметинско брашно, ока по 11 н. — Пшенично брашно, ока по 13½ н. — Рир, ока по 50 н. — Масло, ока по ф. 1 и 35 н. — Јаја, по 7 за 10 н. — Стуре, комад по 13 н. — Овче коже, комад по 13 н. — Роба скакалица, ока по 50 н. — Роба крап, ока по 24 н. — Дуван, ока по 62 н. —

жена наћи ћете најразноврсније сорте. Међу моментима, што код људи при већ постојећој наклоности, производе душевно растројство, ја сам налазио и увријеђено честољубље — које је у опште јако развијено — стварном или привидном неправцом, што једноме за ukazано јунаштво није дата медаља, већ другоме.

Камен у мјехуру, као што смо горје видјели није ријетка болест. Ове године оперирао сам шесторицу (уз пријатељску асистенцију двор. лијечника г. др-а Мишетића и г. Ј. Дреча), а прије др. Батут четири — свега 10, без и једног смртног случаја (до данас свега 26, од којих само један умрло). Од прије било би више, а можда и сада да нам нијесу правили конкуренцију — прије јавно, а сада ван границе — самоуци, неке Тоске из Албаније, који, као што се прича раде без хлороформа, увезавши пацијенте за даску и греде, тако да манути не може. По неће прије радити док од родитеља или еродика не добију на писмено, да их неће судским путем гонити, ако болесник умре, већ да им „ајале крв“. Судећи по већој количини камења, што се налази у орманима болнице, и руски љекари оперирали су неколико случајева.

Киле (hernia) су такође у црногорског сељака нерјетка болест, но ријетко се користи бандажима.

Мишићни умор без сумње постоји и многи случајеви подведени под рубрике несталга и мускуларни реуматизам спадају у мишићну еустилоет, коју народ под именом „пријет“ јасно разликује од реуматизма, а то је један између многих симптома болести, која је у доцније вријеме описана под именом неврастенија. И то говори за велику нервозност Црногораца у опште.

Говеда јалова, комад по 21 ф. — Дрва, по 30 н. това. — Клак, ока по 2 н. — Тумур, ока по 2½ н. — Сијено, ока по 2 н.

Вир, 22 августа 1887.

На данашњем пазару биле су разној трговини цијене ове:

Волови, ф. 35 и 70 н. до 37. ф. — Краве с теладима, ф. 26 и 52 н. до 28 ф. и 56 н. — Овце, 2 ф. и 40 н. до 2 ф. и 80 н. — Козе, 5 ф. и 10 н. до 5 ф. 60 н. Свиње, 3 ф. и 6 н. до 4 ф. и 8 н. све по комаду. — Сир, ока по 34 н. — Роба, ока по 10—15 н. — Вуна, ока по 68—70 н. — Дуван прости, ока по 70—82 н. — Руметин, батан по 1 ф. и 10 н. до 1 ф. 20 н.

Подгорица, 23 августа 1887.

На данашњем пазару биле су разној трговини цијене ове:

Говеда, 13—30 ф. — Телад, 4—6 ф. — Кови, 25—40 ф. — Свиње, 4—7 ф. — Овчи брави, 2—3 ф. — Кожји брави, 3—4 ф. све по комаду. — Руметин, ока по 12—13 н. — Пшеница, ока 12—14 н. — Јечам, ока 8—9 н. — Овас, ока 7—8 н. — Раж, ока 9—10 н. — Сир, ока 34—40 н. — Дуван, 1 ф. до 1 ф. и 20 н. — Вуна, ока по 68—75 н. — Дрва, товар по 30—40 н. — Сијено, ока по 3—4 н. — Јареће кожице, комад по 85—95 н. — Јагњеће кожице, по 35—45. н. — Јарад, по ф. до ф. 1 и 50 н. — Брашно, ока по 11—13 новчића.

Даниловград, 23 августа 1887.

На данашњем пазару биле су разној трговини цијене ове:

Говеда, 20—30 ф. — Телад, 8—10 ф. — Кови, 20—40 ф. — Овце, 2—4 ф. — Јагњад, ф. 1 и 20 н. до ф. 1 и 50 н. — Козе, 2—4 ф. — Јарад, 1—2 ф. — Свиње, ф. 1 и 50 н. до 8 ф. цијеном све по комаду. — Коже, ф. 1—1.20 н. — Вуна, ока по 60—70 н. — Сир, ока 25—30 н. — Масло, ска 70—90 н. — Месо фрешко, ока 15—34 н. — Рибе, ока 30—40 н. — Дуван, ока 1—2 ф. Руметин, ока 10—12 н. — Пшеница, ока по 12 н. — Раж, ока по 9½ новчића.

ШКОЛСКА ОБЈАВА.

У књ. црн. државној Гимназији на Цетињу почиње 1. Септембра нов школски течај од године 1887/8.

Тога истог дана тачно почињу редовна предавања у Гимназији.

С тога се позивају ученици Гимназије, који желе даље наставити своје студије у Гимназији, да се за време упишу.

Исто тако позивају се ученици основнијех школа, који желе тек ступити у Гимназију, да се за време пријаве и упишу, и то од 25 до 31 Августа ов. г.

Ученици, који ступају у први разред Гимназије, дужни су показати собом и при упису понијети крштење и свједочанство из четвртог разреда основне школе.

У први разред Гимназије не упишу се ученици који нијесу навршили 10 година или који су претурлили годину.

Сваки ученик, који се упише у први разред Гимназије, биће подвргнут пријамном испиту.

Цетиње, 15. Августа 1887.

УПРАВА ГИМНАЗИЈЕ

(3—3)

На знањс.

Имам на продају употребљавану марак свако врете

Свега 12.804 комада и то:

Црногорских	700
Руских	3.000
Српских	3.000
Бугарских	3.000
Турских	3.000
Румунских	3.000
Аустро-Угарских	3.000
И других сваковрских	3.000

Ко би желио купити све или дио од ових врет, нека се изволи обавијести цијеном, по којој би их платио.

Цетиње, 14 августа 1887.

Митар Перковић